

Romana Štorková Maliti
teatrologička

Plavba za horizonty predpokladaného

Nedávno vydaná výnimočná monografia o novom písaní pre divadlo vezme čitateľa na prieskumnú cestu aktuálnym európskym divadlom a drámou. Pomáha zorientovať sa, ale aj kriticky sa zamyslieť nad fenoménom súčasnej drámy. Prináša aktuálne pohľady na zdrojové, východiskové či „ohniskové“ divadelné kultúry novej drámy – najmä nemeckej a britskej. Detailne analyzuje ruskú i poľskú novú drámu, ktoré sa okrem iného stali synonymom občianskeho postoja a odrazom spoločensko-politickej situácie. Zaujímavá je tiež sonda do problematiky súčasnej drámy v Taliansku, ktorá prekvapivo funguje na margu a bez inštitucionálnej podpory.

Monografia *Horizonty evropského dramatu: Současný divadelní text mezi dramatickými a postdramatickými tendencemi* je výsledkom dvojročného výskumného projektu Katedry teórie a kritiky na pražskej DAMU. Cieľom editorského tímu v zložení Zuzana Augustová, Jan Jiřík a Daniela Jobertová bolo priniesť na jednej strane čiastočne



Zuzana Augustová, Jan Jiřík,
Daniela Jobertová

Horizonty evropského dramatu: Současný divadelní text mezi dramatickými a postdramatickými tendencemi

Akademie múzických umění v Praze,
Praha 2017, 331 s.

ISBN 978-80-7331-410-1

prehľadové a čiastočne analytické štúdie o súčasných dramatikách vybraných divadelných kultúr, na druhej strane nájsť spoločný kľúč a teoretické východisko na pochopenie tendencií a kontextov súčasnej drámy v časovo presne určenom období – prvej štvrtine nového milénia. Vzácné však je, že autori a autorky jednotlivých štúdií nevychádzajú mechanicky z predkladaného teoretického kľúča, ale z diel samotných a zo špecifik jednotlivých národných kultúr. Tým teoretickým kľúčom je, ako naznačuje aj podtitul monografie, „zmena teatrologickej paradigmy“ tak, ako ju presnejšie pomenúva autorka úvodnej štúdie Zuzana Augustová: „V 90. letech 20. století dochází v divadle, dramatu a teatrologii v německém jazykovém prostoru k dosti zásadní proměně. Změna paradigmatu se týká jak praxe současného divadla a textů pro divadlo, tak nových teoretických konceptů při reflexi současného divadla a v chápání divadla vůbec. V závěru 90. let, přesně v roce 1999 vydává Hans-Thies Lehmann slavnou a do dnešní doby hojně reflektovanou i kritizovanou knihu *Postdramatisches Theater*. ... Lehmann, ale třeba i další německá teatroložka Erika Fischer-Lichte, zkoumá především realitu divadelní události tady a teď, v konkrétním divadelním časoprostoru, a to za aktivní spoluúčasti diváků. Od 90. let (a šířeji už od 60. let) tedy dochází k „retheatralizaci“ a odliterárnění divadla a k jeho propojování s performativními formami tance, hudebního a tělesného divadla. Divadlo se osvobozuje z tradiční nadvlády dramatického textu...“¹

Monografiu tvoria dve časti. Prvá, v českom jazyku, prináša štúdie šiestich českých teatroológov a teatrologičiek o vlastnej a zahraničnej dráme. Štúdie sú prehľadové, snažia sa zachytiť udalosti, osobnosti a kľúčové diela na čo najširšej a najreprezentatívnejšej vzorke, ale hľadajú tiež súvislosti medzi poetikami jednotlivých autorov. Predovšetkým sa však pokúšajú pomenovať pozíciu novej drámy v kontexte aktuálnej

¹ Zuzana Augustová. Změna paradigmatu v německojazyčném divadle a dramatu. In: *Horizonty evropského dramatu. Současný divadelní text mezi dramatickými a postdramatickými tendencemi*. Praha: Nakladatelství AMU, 2017, s. 12 – 13.

kultúry ako takej. Druhú časť monografie tvoria texty v anglickom jazyku. Ide o príspevky, ktoré odznali na sympóziu *Současný divadelní text mezi dramatickými a postdramatickými tendencemi*, ktoré prebiehalo 25. – 26. júna 2015 v Prahe. Pestrosť prístupov a okruh myšlienok v jednotlivých štúdiách sú nesmierne provokatívne vo vzájomnom dialógu – je to iste dané aj tým, že sa v publikácii konfrontujú texty významnej osobnosti teórie divadla Patrica Pavisa, štúdie teatrologie mladšej a strednej generácie (Teresa Kovacs, Piotr Olkusz, Lenka Jungmannová) a autora stojaceho na pomedzí praxe a teórie – dramatika Davida Carnevaliho. Práve Carnevaliho esejisticky ladený text čiastočne spochybňuje chápanie drámy ako postdramatického textu (alebo skôr spochybňuje racionalitu obsiahnutú v tomto chápaní).

Prvá rozsiahla česká teatrologická monografia tohto druhu seabedome konfrontuje českú súčasnú dramatikú so súčasnou dramatickou tvorbou vybraných európskych krajín a zároveň tak i českú divadelnú teóriu s prístupmi zahraničnými. Potvrdzuje kompetentnosť českej teatrologie ísť do hĺbky a vystihnúť podstatu jednotlivých zahraničných dramatik. Pre slovenské prostredie, v ktorom tzv. nová dráma prechádza svojou zlatou érou (etablovaní autori a autorky, diela novej drámy ako divadelné udalosti), je samozrejme škoda, že sa naša súčasná dramatika nestala tiež objektom výskumu a predmetom samostatnej štúdie v tejto monografii. „Cudzí“ (a pritom kultúrne blízky) pohľad českého teatrologa či teatrologičky by bol iste inšpiratívnou konfrontáciou. Sympatickým prísľubom sú slová Daniely Jobertovej v úvode monografie: „Fakt, že v tejto chvíli v panoramatu chýbí náš najbližší sused Slovensko, ale také treba Maďarsko, Balkán, Španielsko, Francie, akož i vzdálenější Pobaltí a Skandinávie, je přirozenou výzvou k pokračování ve výzkumu.“ Možno by stálo za to spojiť sily v spoločnom česko-slovenskom výskumnom kolektíve – veď i slovenský pohľad na českú drámu nového milénia by iste priniesol zaujímavé impulzy pre jej „čítanie“. ♣

Knížné tipy



240 s.
orientačná
suma: 10€

Jana Bžochová-Wild
Shakespeare. Zooming

Európa

www.vydavatelstvo-europa.sk

Vo svojej najnovšej zbierke esejí sa autorka okrem iného sústredila na analýzu prekladov Shakespearových diel do slovenčiny a češtiny, poukazuje na zahraničnú kritickú reflexiu jeho tvorby, analyzuje rôznorodé podoby adaptácií. Kniha tak predovšetkým vystupuje ako komplexné teatrologické dielo, ktoré na širokú dramatikovu tvorbu nazerá nielen z divadelnej perspektívy.



232 s.
orientačná
suma: 16€

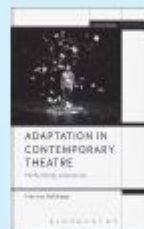
Alistair Hicks

Průvodce světem současného umění

Kniha Zlín

www.knihazlin.cz

Publikácia sa zaoberá nielen najznámejšími západnými umelcami súčasnosti, ale čitateľov oboznamuje aj s bohatým svetom umenia Afriky, Ázie a Blízkeho východu. Tvorbu jednotlivých autorov vkladá do dobového a miestneho sociálno-kultúrneho kontextu. Vďaka pestrej mozaike najrôznejších prístupov k súčasnej umeleckej tvorbe ponúka čitateľom osobitý a kreatívny návod na to, ako sa samostatne zorientovať v často matúcom súčasnom umení.



280 s.
orientačná
suma: 50€

Frances Babbage

Adaptations in contemporary theatre: Performing literature

Bloomsbury Publishing

www.bloomsbury.com/uk

Hlavnou témou knihy je aktuálna tendencia divadelných tvorcov pracovať s nedramatickými literárnymi žánrami. Nezaoberá sa len klasickou činohrou, ale skúma aj vplyv beletrie na podobu fyzického, bábkového či iverzného divadla. Jednotlivé kapitoly sa zamerávajú na tému vzťahu medzi knižným základom a dramatickou adaptáciou či na problematiku literárneho verus divadelného priestoru. Autor jednotlivé štúdie podkladá konkrétnymi príkladmi z tvorby medzinárodne uznávaných divadiel ako Forced Entertainment, Complicité, Stan's Cafe či Kneehigh Theatre.